

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ DAİRE

ATHAN / TÜRKİYE

(Başvuru no. 36144/09)

KARAR

STRAZBURG

3 Eylül 2013

İşbu karar AİHS'nin 44§ 2 maddesinde belirtilen koşullar çerçevesinde kesinleşecektir. Şekli değişikliklere tabi tutulabilir.

© T.C. Adalet Bakanlığı, 2013. Bu gayriresmî çeviri, Adalet Bakanlığı, Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü, İnsan Hakları Daire Başkanlığı tarafından yapılmış olup, Mahkeme açısında bağlayıcılığı bulunmamaktadır. Bu çeviri, davanın adının tam olarak belirtilmiş olması ve yukarıdaki telif hakkı bilgisiyle beraber olması koşulu ile Adalet Bakanlığı, Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü, İnsan Hakları Daire Başkanlığına atıfta bulunmak suretiyle ticari olmayan amaçlarla alıntılanabilir.

Athan / Türkiye davasında,

Başkan

Guido Raimondi,

Yargıçlar

Danutė Jočienė,

Peer Lorenzen,

Dragoljub Popović,

Işıl Karakaş,

Nebojša Vučinić,

Paulo Pinto de Albuquerque

ve **Daire Yazı İşleri Müdürü** Stanley Naismith'in katılımıyla oluşturulan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İkinci Dairesi), 9 Temmuz 2013 tarihinde yapılan gizli müzakereler sonrasında, aynı tarihte aşağıdaki kararı vermiştir:

USUL

1. Türkiye Cumhuriyeti aleyhine açılan 36144/09 no'lu dava, Türk vatandaşı Bay Meydin Athan'ın ('başvuran'), 19 Haziran 2009 tarihinde, İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunması'na ilişkin Sözleşme'nin ("Sözleşme") 34. maddesi uyarınca AIHM'e ("Mahkeme") yapmış olduğu başvurudan ibarettir.
2. Başvuran, Diyarbakır'da görev yapan Avukat Bay M. Vefa tarafından, Türk Hükümeti ("Hükümet") ise kendi görevlisi tarafından temsil edilmiştir.
3. Başvuru, 21 Haziran 2011 tarihinde Hükümet'e iletilmiştir. Sözleşme'nin 29 § 1 maddesi gereğince, başvurunun kabul edilebilirliği ve esası hakkında aynı anda hüküm verilmesine karar verilmiştir.

OLAYLAR

I. DAVANIN KOŞULLARI

4. Başvuran 1974 yılında doğmuştur ve Diyarbakır'da yaşamaktadır.
5. 24 Mart 2006 tarihinde, Bingöl'de askeri bir operasyon sırasında, güvenlik güçleri tarafından çok sayıda terörist öldürülmüştür. Teröristlerin 28 Mart 2006 tarihindeki

cenazelerinde büyük bir grup toplanmış ve güvenlik güçlerini protesto etmiştir. Gösteriler devam etmiş ve bu gösteriler esnasında 1,500 ila 2,000 kişi polise taş atarak, araç tekerleklerini yakıp trafiği engelleyerek ve yakınlarındaki dükkânlara ve kamu binalarına taş atıp zarar vererek polise karşı direniş göstermişlerdir. Çok sayıda gösterici polis tarafından gözaltına alınmıştır. Dava dosyasında yer alan belgelere göre, başvuran da, 30 Mart 2006 gecesi gözaltına alınan kişiler arasında yer almaktadır.

6. Başvuran 31 Mart 2006 tarihinde saat 03.30'da Diyarbakır Devlet Hastanesi'nde bir doktor tarafından muayene edilmiştir. Muayeneyi yapan doktor, raporunda başvuranın sırtında, lomber bölgesinde ve sol dizinin yan tarafında ekimozların bulunduğunu kaydetmiştir.

7. Başvuran 1 Nisan 2006 tarihinde saat 22.12'de Diyarbakır Devlet Hastanesi'nde başka bir doktor tarafından tekrar muayene edilmiştir. Düzenlenen sağlık raporunda başvuranın sırtında ve sol femurunun dış kısmında geniş ekimozların tespit edildiği belirtilmiştir.

8. Başvuran, 2 Nisan 2006 tarihinde saat 02.46'da aynı hastanede başka bir doktor tarafından üçüncü kez muayene edilmiştir. Düzenlenen rapora göre, başvuranın vücudunda fiziksel şiddete dair herhangi bir yeni bulguya rastlanmamıştır.

9. Başvuran, bu sağlık muayeneleri sonrasında, Diyarbakır Cumhuriyet savcısı huzuruna çıkarılmış ve hakkındaki suçlamaları reddetmiştir.

10. Başvuranın, aynı gün, diğer on kişi ile birlikte, Diyarbakır nöbetçi hâkimi tarafından ifadesi alınmıştır. Hazırlanan tıbbi rapor başvurana okunmuştur. Başvuran, yaralarının olaylar esnasında meydana gelmediğini, polis gözetiminde tutulduğu sırada polis memurları tarafından yapıldığını ifade etmiştir. Hâkim, başvuranın tutuklanmasına hükmetmiştir.

11. Diyarbakır Cumhuriyet savcısı, 2 Mayıs 2006 tarihinde, örgüt adına suç işlediği iddiasıyla başvuran hakkında kamu davası açmıştır.

12. Diyarbakır Ağır Ceza Mahkemesi ("Ağır Ceza Mahkemesi") 25 Mayıs 2007 tarihinde, Türk Ceza Kanunu'nun 314. maddesi gereğince başvuranı altı yıl üç ay hapis cezasına mahkûm etmiştir. Ağır Ceza Mahkemesi, başvuran hakkında mahkûmiyet kararı verirken video kayıtları ile tanık ifadelerine dayanmış ve başvuranın cenazeye ve sonrasındaki gösterilere katıldığının tespit edildiğini ifade etmiştir. Mahkeme, başvuranı, kendisini taş atarak yaralayan kişi olarak teşhis eden bir polis memurunun ifadesini ayrıca dikkate almıştır. Bu nedenle, başvuranın yasadışı bir örgütü destekleyen eylemlerde bulunduğu sonucuna varılmıştır.

13. Yargıtay, 30 Mayıs 2011 tarihinde, ilk derece mahkemesinin kararını onamıştır.

14. Bu süre içinde, 18 Eylül 2006 tarihinde başvuran, tıbbi raporlara dayanarak, polis memurları tarafından kötü muamele gördüğü iddiasıyla Diyarbakır Cumhuriyet Savcılığına suç duyurusunda bulunmuştur. Başvuran ayrıca, vücudunda fiziksel şiddete dair herhangi bir yeni ize rastlamamış olan doktoru görevini kötüye kullanmakla suçlamıştır.

15. Cumhuriyet savcısı 27 Ekim 2008 tarihinde, şikâyet sahibinin, polis tarafından ifadesinin alınmamış olduğu gerekçesiyle takipsizlik kararı vermiştir. Cumhuriyet savcısı, başvuranın polis tarafından hiç sorgulanmamış olması sebebiyle, kötü muamele iddialarının soyut iddia niteliğinde olduğu kanaatine varmıştır. Ayrıca, Cumhuriyet savcısı, şikâyet edilen doktorun beyanında, düzenlediği raporda belirttiği üzere, başvuranın vücudunda herhangi bir fiziksel şiddet izinin bulunmadığını ve bu nedenle herhangi bir kötü muamele izini örtbas etme gibi bir niyetinin olmadığını ifade etmesi sebebiyle, ilgili doktor hakkında kamu davası açılması için bir gerekçenin bulunmadığı sonucuna varmıştır.

16. Siverek Ağır Ceza Mahkemesi, 26 Şubat 2009 tarihinde başvuranın itirazını reddetmiştir.

17. Karar, 19 Haziran 2009 tarihinde başvurana tebliğ edilmiştir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME

I. SÖZLEŞME’NİN 3. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

18. Başvuran, polis tarafından gözaltında tutulduğu sırada kötü muameleye maruz kaldığına dair şikâyetinde bulunmuştur. Başvuran ayrıca, polis memurları hakkında yürütülen soruşturmanın etkin olmadığını iddia etmiştir. Bu bağlamda, başvuran Sözleşme’nin 3. ve 13. maddelerine dayanmıştır.

19. Mahkeme, bu şikâyetlerin 3. madde açısından incelenmesi gerektiği görüşündedir. İlgili madde şu şekildedir:

“Hiç kimse işkenceye, insanlık dışı ya da onur kırıcı ceza veya işlemlere tabi tutulamaz.”

A. Kabul edilebilirlik hakkında

20. Hükümet, başvurunun iç hukuk yollarının tüketilmediği gerekçesiyle reddedilmesi gerektiğini belirtmiştir. Bu bağlamda Hükümet, başvuranın sivil ve/veya idari mahkemeler önünde tazminat davası açmış olması gerektiğini savunmuştur.

21. Mahkeme, Hükümet'in önceki davalardaki benzer ön itirazlarını hâlihazırda incelemiş ve reddetmiştir (Bk. özellikle, *Atalay / Türkiye*, no. 1249/03, § 29, 18 Eylül 2008). Mahkeme, Hükümet tarafından başvuru hukuk yollarının Sözleşme'nin 3. maddesi uyarınca Sözleşmeci bir Tarafın yükümlülükleri için yeterli olarak görülemeyeceği yönünde daha önce yapmış olduğu çıkarımlarını yeniden teyit etmektedir. Mahkeme, bu nedenle, söz konusu davada önceki tespitlerinden sapmasını gerektirecek hiçbir özel koşulun bulunmadığına karar vermiştir. Bu doğrultuda, hükümetin itirazının kabul edilmesi mümkün değildir.

22. Mahkeme, bu şikâyetin Sözleşme'nin 35 § 3 (a) maddesinin anlamı dâhilinde açıkça dayanaktan yoksun olmadığını ifade etmektedir. Ayrıca, Mahkeme, şikâyetin hiçbir gerekçeyle kabul edilemez olmadığına dikkat çekmektedir. Bu nedenle, başvurunun kabul edilebilir olduğuna hükmedilmelidir.

B. Esas hakkında

1.3. Maddenin esası hakkında

23. Başvuran, ayrıntılı bir açıklama vermeksizin, kötü muameleye maruz kaldığını ve bu nedenle Sözleşme'nin 3. maddesinin ihlal edildiğini iddia etmiştir. İddiasını desteklemek üzere, yukarıda bahsi geçen tıbbi raporları dayanak olarak göstermiş ve kendisinin göstericiler arasında yer almadığını iddia etmiştir. Başvuran ayrıca, yakalandığı sırada değil, polis gözetiminde tutulduğu sırada kötü muameleye maruz kaldığını belirtmiştir.

24. Hükümet, bu iddialara itiraz etmiştir. Hükümete göre, başvuran şiddet kullanarak polise saldıran gösterici grubun arasında yer almış ve olay mahallindeki dükkânlar ile kamu binalarına zarar vermiştir. Hükümet, göstericilerin etkisiz hale getirilmeleri için polisin güç kullanmak zorunda kaldığını belirtmiştir. Hükümet, güçlü bir direnişin olduğu dikkate alındığında, kamu düzenini korumak amacıyla kullanılan gücün gerekli ve orantılı olduğu kanaatindedir.

25. Mahkeme, öncelikli olarak, işkence veya insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele veya ceza yasağının mutlak niteliğini vurgulamaktadır. Mahkeme ayrıca, 3. maddenin bir yakalama fiilinin gerçekleştirilmesi amacıyla güç kullanılmasını yasaklamadığını yinelemektedir. Ancak, bu türden bir güç yalnızca kaçınılmaz olduğu hallerde kullanılabilir ve asla aşırı

nitelikte olmamalıdır (Bk. *Pekaslan ve Diğerleri / Türkiye*, no. 4572/06 ve 5684/06, § 56, 20 Mart 2012).

26. Mahkeme, mevcut davada, olayların birbirleriyle çelişen iki versiyonu ile karşı karşıya bulunmaktadır. Başvuranın, polis gözetiminde tutulduğu sırada kötü muameleye maruz kaldığını iddia etmesine rağmen; Hükümet, görüşlerinde polis memurlarının direnen göstericiler arasında yer alan başvurunu yakalamak için güç kullanmak zorunda kaldıklarını belirtmiştir. Mahkeme, bu bağlamda, dava dosyasında başvuranın sırtında ve bacağına yan tarafında geniş morlukların olduğunu gösteren üç adet tıbbi raporun bulunduğunu gözlemlemektedir. Mahkeme ayrıca, soruşturması sırasında Cumhuriyet savcısının bu yaraların nedenini tespit etmemiş olduğuna dikkat çekmektedir. Aşağıda açıklanan gerekçeler (Bk. 31-34. paragraflar) yönünden, başvuranın kötü muamele iddialarına ilişkin yürütülen soruşturma, Sözleşme'nin 3. maddesi gereğince, etkili olarak nitelendirilemez. Ancak, daha fazla bilginin bulunmaması sebebiyle, Mahkeme, başvuranın iddia edildiği üzere polis gözetiminde tutulduğu sırada kötü muameleye maruz kaldığı yönünde makul şüphenin ötesinde bir sonuca varamamaktadır.

27. Bu nedenle, 3. maddenin esas bakımından ihlali söz konusu değildir.

2. 3. Maddenin usulü hakkında

28. Hükümet, başvuranın kötü muamele suçlamalarına ilişkin yerel makamlar tarafından yürütülen soruşturmanın kapsamlı ve etkili bir soruşturma olduğunu ileri sürmüştür.

29. Mahkeme, Sözleşme'nin 3. maddesinin, kötü muamele iddialarının “belli delillerle savunulabilir” ve “makul bir şüphe uyandıran” nitelikte olması halinde, yetkililerin etkili bir resmi soruşturmasını gerektirdiğini yinelemektedir (Bk. özellikle, *Assenov ve Diğerleri / Bulgaristan*, 28 Ekim 1998, §§ 101-102, *Karar ve Hükümler Derlemesi* 1998-VIII).

30. Mevcut davada, Mahkeme, başvuranın iddia edildiği gibi kötü muameleye maruz kaldığının delil yetersizliğinden dolayı ispatlanmamış olduğunu belirtmiştir. Ancak, Mahkeme'nin daha önceki kararlarında hükmettiği üzere, bu durum, soruşturma yürütülmesine ilişkin pozitif yükümlülük gereğince, başvuranın 3. madde kapsamındaki şikâyetinin “ileri sürülebilir” olmasını engellemez (Bk. *Böke ve Kandemir / Türkiye*, no.lar. 71912/01, 26968/02 ve 36397/03, § 54, 10 Mart 2009, ve *Aysu / Türkiye*, no. 44021/07, § 40, 13 Mart 2012). AIHM, bu sonuca varırken, başvuran polis gözetiminde tutulurken

düzenlenmiş olan üç tıbbi raporda da başvuranın sırtında ve bacağında morlukların bulunduğu kaydedildiği gerçeğini özellikle dikkate almaktadır. Mahkeme, dolayısıyla yerel makamların başvuranın kötü muamele iddialarına ilişkin etkili bir soruşturma yürütmesi gerektiği görüşündedir.

31. Dava dosyasında yer alan bilgilere göre, başvuranın 18 Eylül 2006 tarihindeki şikâyetini takiben, Diyarbakır Cumhuriyet savcısı bir soruşturma başlatmıştır. Ancak, soruşturma 27 Ekim 2008 tarihinde, olayın gerçekleşmesinden iki yıl sonra, takipsizlik kararı verilerek sona erdirilmiştir. Mahkeme, Cumhuriyet savcısının kararını verirken yalnızca başvuranın polis tarafından sorgulanmamış olduğu gerçeğine dayanmış olmasına dikkat çekmektedir. Bu karara ilişkin yapılan itiraz 26 Şubat 2009 tarihinde reddedilmiştir. Dava dosyasında yer alan belgelerden, Cumhuriyet savcısının başvuranın vücudunda bulunduğu tespit edilen yaraların gerçek nedenini ortaya çıkarmak için önemli girişimlerde bulunmadığı görülmektedir. Hükümet, polisin direnen göstericileri dağıtmak için güç kullanmak zorunda kalması yüzünden, başvuranın yakalama esnasında yaralanmış olduğunu ileri sürmüştür. Ancak, Mahkeme, Cumhuriyet savcısının yaptığı soruşturma sırasında bu varsayımı açıklığa kavuşturmak amacıyla herhangi bir girişimde bulunmadığını ifade etmektedir. Bunun yerine, savcı yalnızca, başvuranın polis tarafından sorgulanmamış olduğu için kötü muamele iddialarının asılsız olduğu sonucuna varmıştır.

32. Bu bağlamda, Mahkeme, başvuranın yaralanma sebebine ve yaralanmanın meydana geldiği zamana ilişkin olarak Adli Tıp Kurumu'ndan ek bir bilirkişi görüşünün talep edilmesinin, başvuranın polis gözetiminde tutulduğu sırada kötü muameleye maruz kaldığı iddiasına dair yararlı bilgiler sağlayabileceğini değerlendirmektedir. Ayrıca, Cumhuriyet savcısının başvuranla birlikte yakalanan ve gözaltına alınan potansiyel görgü tanıklarının ifadelerini almamış olması dikkat çekicidir. Başvuranın yakalanması işlemini gerçekleştiren polis memurlarının ifadeleri de olaya dair gerçeklerin tespit edilmesi yönünde bilgi sağlayabilirdi. Bu nedenle Mahkeme, mevcut davada yürütülen soruşturmanın, Sözleşme'nin 3. maddesinin gerekliliklerine uygun olduğunun kabul edilemeyeceği sonucuna varmaktadır.

33. Yukarıda belirtilenler ışığında, Mahkeme, söz konusu usuli eksikliklerin başvuranın kötü muamele iddialarına ilişkin yürütülen soruşturmanın etkinliği üzerinde olumsuz sonuçlarının olduğuna karar vermiştir.

34. Bu nedenle, Sözleşme'nin 3. maddesi usul bakımından ihlal edilmiştir.

II . SÖZLEŞME’NİN 6. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

35. Başvuran, Sözleşme’nin 6. maddesi uyarınca, adil yargılanma hakkının engellenmesinden şikâyetçi olmuştur. Başvuran, davanın görüldüğü mahkemenin mahkûmiyet kararı verirken, kendisinin baskı altında polise verdiği ifadeye dayandığını iddia etmiştir.

36. Mahkeme söz konusu davada, başvuranın polis tarafından ifadesinin alınmamış olduğunu gözlemlemektedir. Başvuran, yakalanmasının ardından, polis tarafından ön sorgulamaya tabi tutulmadan Cumhuriyet savcısına ve nöbetçi hâkime sevk edilmiştir. Ayrıca, Diyarbakır Ağır Ceza Mahkemesi, kararında başvuranın protestocu grubun arasında yer aldığını gösteren video kayıtlarına ve fotoğraflara dayanmıştır. Başvuran ayrıca, bir polis memuru tarafından kendisini taş atarak yaralayan kişi olarak teşhis edilmiştir. Davanın görüldüğü mahkeme, dava dosyasında yer alan delillere dayanarak, başvuranın suçunu sabit bulmuş ve sonrasında mahkemenin kararı Yargıtay tarafından onanmıştır.

37. Sonuç olarak, AİHM, başvuranın Sözleşme’nin 6. maddesi uyarınca yaptığı şikayetin asılsız olduğuna karar vermiş ve başvurunun bu bölümünün Sözleşme’nin 35 §§ 3 ve 4 maddelerinin anlamı dâhilinde kabul edilemez olarak beyan edilmesi gerektiği sonucuna varmıştır.

III. SÖZLEŞME’NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI**A. Tazminat**

38. Başvuran maddi tazminat olarak 50,000 avro ve manevi tazminat olarak 100,000 avro talep etmiştir.

39. Hükümet, tazminat taleplerine itiraz etmiştir.

40. AİHM, tespit edilen ihlal ile talep edilen maddi tazminat arasında herhangi bir illiyet bağı tespit etmediği için söz konusu talebi reddetmektedir. Ancak, Mahkeme, başvuranın yalnızca ihlalin tespit edilmesi ile tazmin edilemez nitelikte acı ve sıkıntı yaşamış olabileceği kanaatindedir. Mahkeme, hakkaniyet temelinde, başvurana manevi tazminat olarak 5,000 avro ödenmesine hükmetmiştir.

B. Masraf ve giderler

41. Başvuranın temsilcisi ayrıca, Diyarbakır Barosu'nun mahkeme harçları tarifesine atıfta bulunarak, yerel yargılamalar sırasında yapılan mahkeme harcı masrafları için 1,500 avro ve Mahkeme önünde yapılan yasal masraflar için ise 1,000 avro talep etmiştir. Başvuran, bu talebini destekleyecek herhangi bir fatura veya başka belge ibraz etmemiştir.

42. Mahkeme'nin içtihadına göre, bir başvuranın, yalnızca fiilen ve zorunlu olarak yapıldığının gösterilmesi ve miktar olarak makul olması halinde masraf ve giderlerin geri ödemesini alma hakkı bulunmaktadır. Somut davada, başvuran, masraf ve giderlere ilişkin talebini kanıtlamış değildir. Bu doğrultuda, Mahkeme, bu başlık altında herhangi bir miktara hükmetmemiştir.

C. Gecikme faizi

43. AİHM, gecikme faizi olarak Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı faiz oranına üç puan eklenerek elde edilecek olan oranın uygun olduğu kanaatindedir.

BU GEREKÇELERE DAYANARAK, MAHKEME OYBİRLİĞİYLE,

1. Sözleşme'nin 3. maddesine ilişkin başvurunun kabul edilebilir ve başvurunun geri kalan kısmının kabul edilemez olduğunu *beyan eder*;

2. Sözleşme'nin 3. maddesinin esas bakımından ihlal edilmediğine *karar verir*;

3. Sözleşme'nin 3. maddesinin usul bakımından ihlal edildiğine *karar verir*;

4. (a) Sözleşme'nin 44 § 2 maddesi uyarınca, Davalı Devletin başvurana, kararın kesinleştiği tarihten itibaren başlamak üzere üç ay içerisinde, ödeme tarihinde geçerli olan döviz kuru üzerinden davalı Devlet'in para birimine çevrilmek ve ödenmesi gereken her türlü vergiler hariç olmak üzere, manevi tazminat olarak 5,000 avro (beş bin avro) ödemesine;

(b) yukarıda belirtilen üç aylık sürenin sona ermesinden ödeme tarihine kadar, yukarıda belirtilen miktara, gecikme dönemi esnasında, Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi verme oranına üç puan eklemek suretiyle elde edilecek oranda basit faizin uygulanmasına *karar verir*.

5. Başvuranın adil tazmin talebinin geri kalanını *reddeder*.

İşbu karar İngilizce olarak hazırlanmış ve AİHM İştzğ'nn 77. maddesinin 2. ve 3. fıkraları gereğince 3 Eylül 2013 tarihinde yazılı olarak tebliğ edilmiştir.

Stanley Naismith
Yazı İşleri Müdürü

Guido Raimondi
Başkan